

Vijenac 792 - 794

Društvo

Ivana Hebrang Grgić i Ana Barbarić,
Their Faraway Home

Tisak iz dalekog doma

Piše Vedran Obućina

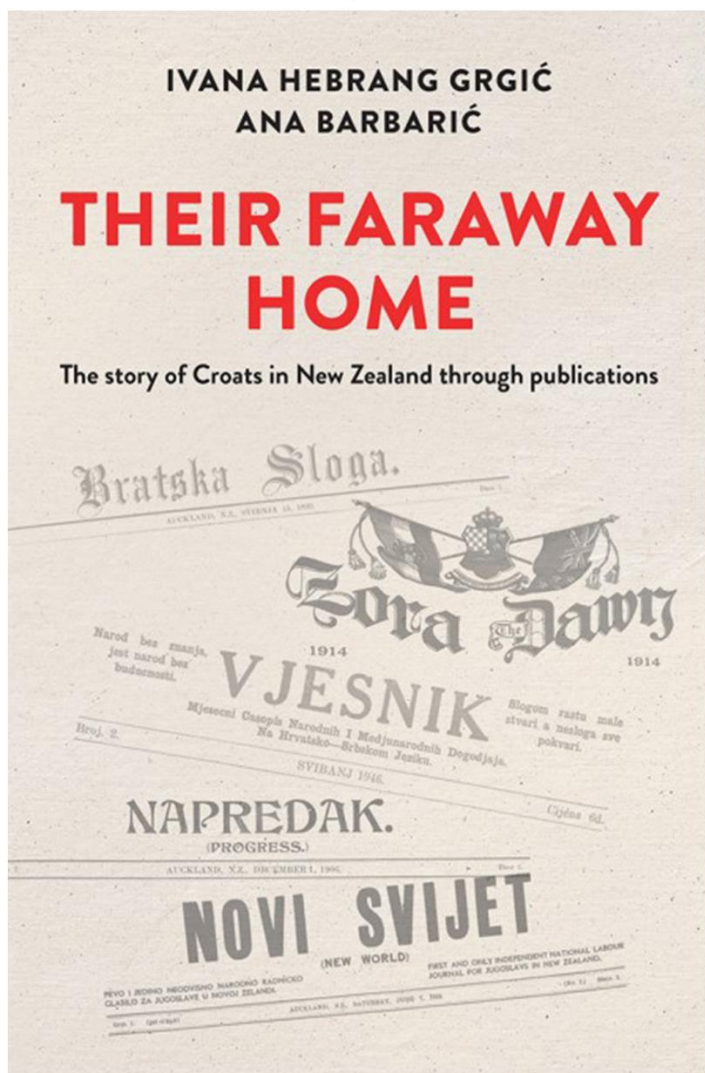
Hrvati su jedna od najvećih skupina iseljenika u Novom Zelandu, te su od kraja 19. stoljeća razvili publikacije, kulturna društva i društveni komunikacijski sustav

Migracije su stalni društveni fenomen, a među mnogobrojnim narodima svijeta Hrvati imaju dugu povijest emigracije. Profesorice s Filozofskog fakulteta u Zagrebu Ivana Hebrang Grgić i Ana Barbarić bave se pitanjem emigracija kroz projekt *Hrvatski iseljenički tisak*, a kao rezultat je objavljena knjiga na engleskom jeziku *Their Faraway Home: The Story of Croats in New Zealand through Publications (Njihov daleki dom: priča o Hrvatima u Novom Zelandu kroz publikacije)*, koja tematizira život i aktivnosti Hrvata u Novom Zelandu kroz hrvatske tiskovine nastale u toj državi.

792 - 794 - 18. srpnja 2024. | Arhiva

- Naslovnica
- Druga stranica
- Naglasak
- Razgovor
- Aktualno
- Društvo
- Mozaik
- Kolumne
- Reportaža
- Književnost
- Ljetna tema: UTOPIJA I DISTOPIJA
- Baština
- Likovna umjetnost
- Kazalište
- Drama
- Glazba
- Film
- Matica hrvatska
- Zadnja stranica

Izd. Exisle Publishing i Ljevak, 2023.

Hrvati su jedna od najvećih skupina iseljenika u Novom Zelandu, te su od kraja 19. stoljeća razvili publikacije, kulturna društva i društveni komunikacijski sustav. U svim tim susretima ocrtavaju se sudbine Hrvata. Neki su otišli zbog ekonomskih nedaća, ali sa željom brzog povratka; drugi su izbjegavali vojnu dužnost ili sanjali o boljoj političkoj budućnosti. Neki su stigli u Novi Zeland zbog boljeg obrazovanja ili su pak bježali od obiteljskih problema. Uglavnom se radilo o Dalmatincima, pa su odlazili zbog austrijske represije u Dalmaciji, općeg siromaštva, povećanja stanovništva i smanjenja prostora za poljoprivredu, katastrofalne filoksere u vinogradima, ali i izbjegavanja vojne službe.

Snalaženje naroda Tarara

Mnogi nisu znali engleski jezik i kolektivno su ovisili o pojedincima koji su bili vičniji tom jeziku. Često su se razočarali bijednim uvjetima rada na Novom Zelandu, vrućinama i teškim iskapanjima smole, ali nisu imali dovoljno novaca da se vrate u Hrvatsku. Uz to, bili su shvaćeni kao „Austrijanci“ jer su dolazili iz Austro-Ugarske, a sami su se identificirali Hrvatima ili Dalmatincima. Anglosaksonsko stanovništvo činilo im se udaljenim i hladnim, ali su zato Hrvati stekli mnogobrojne prijatelje među novozelandskim autohtonim stanovnicima Maorima. Smatrali su ih bliskima po načinu života, pa i po dokolici, a zabilježeni su i brakovi. Maorski naziv za Hrvate i danas se sačuvao – Tarara. Naime, Maorima je hrvatski jezik zvučao kao ta-ra-ra.

Broj hrvatskih publikacija izvan domovine golem je. Većinom nisu istražene i zbog toga postoji projekt *Hrvatski iseljenički tisak*, a ova je knjiga plod prve faze istraživanja. Ivana Hebrang Grgić i Ana Barbarić istraživale su knjižnice, arhive i muzeje, ali i privatne kolekcije kako bi napisale ovu knjigu koja je odličan prikaz života Hrvata u toj udaljenoj zemlji južne hemisfere. Osim izvoda iz raznih novina i periodičnih publikacija, knjiga obiluje fotografijama, a osobito su zanimljive one s kraja 19. i početka 20. stoljeća na kojima je prikazan život prvih useljenika koji su radili težak posao na sjeveru Novog Zelanda kao kopači smole. Ovo je prošireno izdanje hrvatske knjige iz 2021. godine, pa time i bolje s obzirom na brojne novosti i otkrivene činjenice o životu Hrvata u toj dalekoj zemlji. Autorice su zabilježile sveukupno 87 udruga novozelandskih Hrvata koje su izdavale neku vrstu tiskovina.

Uvid u obiteljsku i kolektivnu povijest

Prvo poglavlje usporedno pokazuje političku i gospodarsku sliku Novog Zelanda i Hrvatske. Drugo i treće poglavlje iznimno su zanimljiv prikaz iseljeničkih putanja i sudbina od 19. stoljeća do 1945. godine. Iscrpno su prikazani članci i rasprave oko društvenog organiziranja Hrvata u novinama *Bratska sloga*, *Zora* i *Napredak* (do kraja Prvog svjetskog rata), odnosno *Novi svijet*, *Jedinstvo*, *Slavenski glasnik* i *The United Front* (do kraja Drugog svjetskog rata). Autorice iscrpno navode podatke o izlaženju i sastavu uredništva, ali i o intrigama, identitetskim i političkim nesuglasicama, kao i poteškoćama u naplati izdanja.

U četvrtom poglavlju govori se o položaju novozelandskih Hrvata od kraja Drugoga svjetskog rata do danas. Potanko se analiziraju list *Vjesnik* i serijska publikacija *Hrvat*, a daje se i široka analiza suvremenih biltena i *online* prisutnosti hrvatskih udruga i zajednica u Novome Zelandu, uključujući i društvene mreže Facebook i Instagram. Osobito je zanimljiv interes autorica za osobne publikacije odnosno za tzv. obiteljske knjige (*family book*) koje daju mnogo podataka o osobnoj i obiteljskoj povijesti, što je odličan uvid u svakodnevni život, ali i sjećanja, nade, nedaće hrvatskih iseljenika, kao i razloge njihova odlaska iz domovine.

Takva sjećanja još su više istaknuta u petom poglavlju koje se sastoji od poruka, vijesti, osobnih svjedočanstava, pisama novinama, obavijestima o smrti i tragedijama, a autorice u predgovoru ističu kako je bilo teško prevesti arhaičan hrvatski govor, često pomiješan s engleskim riječima, na standardni engleski jezik, a da se opet sačuva stil izvornika. Najzad, u šestom poglavlju, autorice govore više o projektu *Hrvatski iseljenički tisak*. Cijela je knjiga prožeta grafovima i tablicama, fotografijama i izvacima iz novina i časopisa, ali fotografijama autorica s njihova terenskog istraživanja u Novom Zelandu.